

Τὸ Τριώδιο καὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ μας (Ἀθανάσιος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ἅγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Μητροπ. Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου εἶναι μία μικρογραφία τῆς ὅλης πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ νὰ παρακολουθεῖ κανεὶς τὰ νοήματα τῶν ὕμνων τῶν ἡμερῶν εἶναι ἀρκετό, γιὰ νὰ δεῖ τὴν πορεία τοῦ ἀγῶνα ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἔχει κάνει μπροστά του. Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν βάση τῆς πνευματικῆς ζωῆς μέχρι τὸ τέλος, ποὺ εἶναι ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι μία πολὺ πλούσια πνευματικὴ περίοδος τὸ Τριώδιο, ποὺ λόγω τῶν ιδιαίτερων συνθηκῶν τοῦ κάθε ἀνθρώπου πλέον, ζώντας μέσα στὶς ποικίλες ὑποχρεώσεις ποὺ ἔχει ὁ καθένας δὲν εἶναι εὐκόλο ἀπόλυτα νὰ παρακολουθεῖ κανεὶς ὅλες τὶς πνευματικὲς εὐκαιρίες, ποὺ μᾶς δίνει ἡ περίοδος αὐτή. Ἡ πορεία τοῦ Τριωδίου χωρίζεται σὲ τρεῖς περιόδους. Ἡ μία πρὶν τὴν ἔναρξη τῶν νηστειῶν, ἡ ἄλλη εἶναι ἡ περίοδος τῶν ἁγίων νηστειῶν καὶ μετὰ ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα τῶν Ἁγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ περίοδος πρὶν τὴν νηστεία εἶναι μία προπαρασκευαστικὴ περίοδος, ἡ ὁποία μᾶς δείχνει, πῶς μπορούμε ν' ἀγωνιστοῦμε καὶ ποιὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς τρόπος, ποὺ μπορεῖ ὁ

ἄνθρωπος νὰ μπεῖ μέσα σ' αὐτὸν τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα. Ἡ βάση ὅλης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ τὸ φρόνημα τῆς μετάνοιας. Ἡ μετάνοια γεννᾶται ἀπὸ τὴν ταπείνωση.

Ἡ πρώτη Κυριακὴ τοῦ Τριωδίου εἶναι ἡ Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου. Ἐκεῖ ὁ Κύριος ξεκάθαρα μᾶς δείχνει ἕναν ἄνθρωπο γεμάτο ἀμαρτία, τελείως ἀνήθικο, ὁ ὁποῖος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δικαιώνεται. Ταυτόχρονα, μᾶς δείχνει καὶ ἕναν ἠθικὸ ἄνθρωπο, εὐσεβῆ καὶ «θρησκο», ὁ ὁποῖος τηρεῖ ὅλες τὶς διατάξεις τοῦ νόμου ἀλλὰ, ἀντὶ νὰ δικαιωθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ, κατακρίνεται, γιατί δὲν βρῆκε τὸ κλειδὶ μὲ τὸ ὁποῖο ἀνοίγει τὴ θύρα τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτὸ τὸ κλειδὶ εἶναι τὸ κλειδὶ τῆς μετάνοιας καὶ τῆς ταπείνωσης. Αὐτὰ πᾶνε μαζί. Ἔτσι, δὲν μπορεῖ κανένας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ταπείνωση, νὰ ἔχει μετάνοια, ὁ ὑπερήφανος ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ μετανοήσῃ. Μόνο ὁ ταπεινὸς μετανοεῖ πραγματικά, γιατί μετάνοια σημαίνει συντριβὴ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴ τὴ συντριβὴ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐπικαλεσθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖο εἶναι τὸ μόνο πὺ μπορεῖ νὰ τὸν σώσει. Ἡ μετάνοια εἶναι ὀδύνη, πόνος. Ἔτσι, ὅμως, μπορεῖς νὰ ἀναμορφωθεῖς. Ἡ μετάνοια εἶναι τὸ κλειδὶ, πὺ ἀνοίγει τὴ θύρα τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ. Γιατί ἡ ἀνθρώπινη φύση εἶναι τέτοια, πὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει ποτὲ τὴν ἀναμαρτησία. Μόνο ὁ Χριστὸς, ὡς ἄνθρωπος, ἦταν ἀναμάρτητος καὶ κατὰ χάριν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ ὁποία ἔλαβε αὐτὸ τὸ χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεό. Δὲν μπορούμε νὰ ἔχουμε ἕνα ὄραμα, ὅτι κάποτε θὰ γίνουμε ἀναμάρτητοι, γιατί

εἶναι ἀδύνατο. Ἀφοῦ, λοιπὸν, ἡ ἀμαρτία εἶναι ἓνα δεδομένο ἀναπόφευκτο πρακτικὰ γιὰ ἐμᾶς, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο θὰ μπορέσει νὰ μᾶς παραστήσει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι τὰ ἔργα μας καὶ ἡ ἀρετὴ μας ἀλλὰ ἡ πραγματικὴ μετάνοιά μας. Ἔτσι καταρρίπτουμε τὸν μύθο, ὅτι θὰ γίνουμε μόνο ἠθικοὶ καὶ ἐνάρετοι, γιατί ὅσο ἠθικοὶ καὶ ἂν εἴμαστε, σίγουρα ἔχουμε καὶ ἀμαρτίες. Ἔτσι, τὴν σχέση μας μὲ τὸν Θεὸ δὲν μποροῦμε νὰ τὴν οἰκοδομήσουμε πάνω στὸ ὅτι θὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὴν ἀμαρτία, ἀλλὰ στὸ γεγονὸς τῆς μετάνοιας. Μαθαίνουμε νὰ μετανοοῦμε καὶ νὰ στεκόμαστε σωστὰ μπροστὰ στὸν Θεὸ, μέσα σ' ἓνα πνεῦμα μετάνοιας.

Ἡ μετάνοια, λοιπὸν, γεννᾶται ἀπὸ τὴν ταπείνωση. Ὁ ταπεινὸς ἄνθρωπος μετανοεῖ καὶ δὲν δικαιολογεῖται. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού δικαιολογεῖται κάποιος, δὲν μπορεῖ νὰ μετανοήσῃ. Ὅταν παρέχει στὸν ἑαυτὸ του ἐλαφρυντικά, μειώνει ταυτόχρονα τὴ φλόγα τῆς μετάνοιας. Γι' αὐτὸ, οἱ πατέρες δὲν δεχόντουσαν καμία δικαιολογία, ὄχι πῶς δὲν ὑπάρχει δικαιολογία ὅταν ἀμαρτάνει κάποιος, ἀφοῦ ὅλοι μας, ὅταν ἀμαρτάνουμε, ὑποκείμεθα σὲ κάποιο γεγονὸς. Ὡστόσο, ἂν ἀντιμετωπίσει κανεὶς τὴν ἀμαρτία μὲ πόνον καὶ στέκεται, ὅπως οἱ Ἅγιοι, χωρὶς δικαιολογία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ μαθαίνει τὸ ἦθος τοῦ Τελώνου, τότε αὐτὸ εἶναι ἡ βάση τῆς ἐπιτυχίας. Ὅλα τὰ ἀλλὰ μᾶς ὀδηγοῦν πρὸς αὐτὴ τὴν κατάσταση.

Ἡ δευτέρα Κυριακὴ, τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ, δείχνει τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο, πῶς ὁ Θεὸς δέχεται τὸν ἐπιστρέφοντα ἄνθρωπο. Δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ ἐκδιωχθεῖ ὁ μετανοῶν (ἄνθρωπος). Δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ ἐπιστρέψῃς καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ διώξῃ.

Ἡ τρίτη Κυριακὴ, μὲ τὴν διήγηση τῆς Δευτέρας Παρουσίας, μᾶς δείχνει, ὅτι ἡ πίστη δὲν εἶναι κάτι τὸ ἀφηρημένο ἀλλὰ τὸ συγκεκριμένο μέσα ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνα.

Τὴν τέταρτη Κυριακὴ, ὁ Κύριος μᾶς δείχνει τὸν ἀληθινὸ τρόπο τῆς νηστείας καὶ ὅτι πρέπει νὰ μεταθέσουμε τὴν καρδιά μας ἐκεῖ, ὅπου εἶναι ὁ θησαυρὸς μας.

Ἀκολουθεῖ ἡ πρώτη ἐβδομάδα τῶν νηστειῶν, μὲ τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἱστορικὰ, ὑπάρχει κάποιος λόγος μὲ τὸ θέμα τῆς εἰκονομαχίας, τὸ ὁποῖο βασάνισε τὴν Ἐκκλησία γιὰ περισσότερο ἀπὸ ἓναν αἰῶνα καὶ μετὰ, ἀφοῦ δόθηκε ἓνα τέλος ἱστορικὰ καὶ θεολογικά, ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει αὐτὴ τὴν ἡμέρα. Ὡστόσο, ὅπως καὶ οἱ πατέρες λένε, δὲν εἶναι ἓνα γεγονὸς ἱστορικό. Τὸ γεγονὸς τῆς εἰκονομαχίας παραμένει πάντοτε μπροστὰ μας. Γιατί ἡ εἰκονομαχία κτυποῦσε τὸ κέντρο τῆς ἴδιας τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἦταν ἡ ἐξ ὑπαρχῆς αἵρεση, πού ἐπαναλαμβάνετο κάθε φορὰ μὲ ἄλλη μορφή. Ἡ αἵρεση ἔλεγε, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔγινε ἀληθῶς ἄνθρωπος. Ἔτσι, ἀφοῦ ὁ Θεὸς δὲν ἔγινε ἀληθῶς ἄνθρωπος, οὔτε ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀληθῶς κατὰ χάριν Θεός. Ὅταν ἀρνοῦνταν αὐτοὶ οἱ

ἄνθρωποι νὰ προσκυνοῦν καὶ νὰ βλέπουν τὶς εἰκόνες, καὶ οἱ πατέρες καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπέμεναν σ' αὐτές, δὲν εἶναι, γιατί οἱ μὲν ἦταν εὐσεβεῖς καὶ φοβοῦνταν πῶς ἦταν εἰδῶλα καὶ οἱ ἄλλοι δὲν ἀσχολοῦνταν καὶ ὑποτιμοῦσαν τὴν κατάσταση. Σίγουρα δὲν ἦταν ἔτσι.

Στέκονταν στὸ γεγονός, ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Χριστός, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἔγινε ἄνθρωπος καὶ ἦταν τέλειος ἄνθρωπος καὶ τέλειος Θεός, μπορούμε νὰ περιγράψουμε καὶ νὰ ζωγραφίζουμε τὸν Χριστό. Γιατί στέκει ὅλη αὐτὴ ἡ πίστη στὴν ἀληθινὴ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου. Σ' αὐτὸ πού ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, ὅτι «ὁ Λόγος Σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ», εἶδαμε τὴν σάρκωση τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή αὐτὴ ἡ αἴρεση κτυποῦσε κατ' οὐσίαν τὸ ἴδιο βάθος τῆς πίστεως. Μέσα στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ιδέες ἢ θεωρίες ἢ φιλοσοφία ἀλλὰ μὲ ἓνα πρόσωπο, πού λέγεται Ἰησοῦς Χριστός. Δὲν πρόκειται γιὰ ιδέες τοῦ Εὐαγγελίου, ὅσο ὠραῖες κι ἂν θεωρηθοῦν. Μέσα στὴν Ἐκκλησία δὲν λατρεύουμε τὴν ἀγάπη, τὴν ἐλευθερία ὡς ιδέες, ἀλλὰ ἔχουμε νὰ ἀναπτύξουμε μίαν σχέση μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος ἔγινε ἄνθρωπος καὶ παραμένει μέσα στὴν Ἐκκλησία ὡς τὸ πρόσωπο, τὸ ὁποῖο ἐμεῖς εἶδαμε. Δὲν εἶδαμε τὸν Πατέρα ποτέ. Ἀλλὰ εἶδαμε τὸν Θεὸ Λόγο καὶ βλέποντας τὸν Θεὸ Λόγο εἶδαμε τὸν Πατέρα. Γιατί ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Πατέρα καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ ὁ Χριστὸς ἔγινε ἄνθρωπος, γιατί εἴμαστε εἰκόνες του καὶ εἶναι αὐτὸς, πού ἔπλασε τὰ πάντα. Ἔτσι, μέσα στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ἔχουμε αὐτὸ τὸ γεγονός τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ τὴν στιγμὴ πού ἔχουμε ἓνα πρόσωπο, τότε ἡ στάση μας ἀπέναντι στὸ πρόσωπο αὐτὸ δὲν εἶναι στάση πίστεως. Δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ πεῖς στὸν Χριστὸ ὅτι τὸν πιστεύεις. Στὶς ιδεολογίες καὶ σὲ συστήματα ιδεῶν, σὲ κοσμοθεωρίες καὶ κομματικὲς ιδεολογίες, μπορεῖς νὰ πεῖς ὅτι πιστεύεις. Ὅμως, μέσα στὴν Ἐκκλησία, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτό. Ἐκεῖνο πού γίνεται εἶναι ὅτι, ναί, πατᾶς πάνω στὸ σκαλοπάτι τῆς πίστεως, ὅμως δὲν μένεις ἐκεῖ ἀλλὰ ἀνεβαίνεις στὴν ἀγάπη. Μέσα στὴν Ἐκκλησία καλεῖσαι νὰ ἀναπτύξεις μίαν σχέση ἀγάπης μὲ τὸν Χριστό, χρειάζεται καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, πού εἶναι τὸ πρῶτο σκαλοπάτι. Δὲν μπορεῖς νὰ μείνεις, ὅμως, μόνο σ' αὐτό. Πρέπει νὰ προχωρήσεις στὸ τέρμα. Ὁ Ἀπόστολος λέει, ὅτι θὰ καταργηθεῖ στὸ τέλος καὶ ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ πίστη καὶ θὰ μείνῃ ἡ ἀγάπη. Ἐνας νέος πού ἀναζητᾷ καὶ ψάχνει νὰ δεῖ, πού βρίσκεται ἡ ἀλήθεια, πρέπει νὰ καταλάβῃ πῶς, ἐὰν συγκρίνει τὴν Ἐκκλησία μὲ τὶς ἄλλες ἀλήθειες καὶ τὴν θεωρήσῃ ὡς μίαν ἀλήθεια, ὅσο καλὴ διάθεση καὶ ἂν ἔχει, δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ πῶς ἡ Ἐκκλησία δὲν μιᾷ γιὰ μίαν ἀλήθεια ἀλλὰ μιᾷ γιὰ τὸν Χριστὸ πού εἶναι ἡ ἀλήθεια τοῦ κόσμου. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐλευθερία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη, εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ὠ, εἶναι τὸ πᾶν μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐπομένως, ὅ,τι κάνουμε στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ὅλοι οἱ ἁγῶνες πού κάνουμε εἶναι γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἀγαπήσουμε τὸν Χριστὸ μὲ ὅλη

μας τὴν καρδιά. Γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἀναπτύξουμε τὴ δική μας σχέση ἀγάπης μὲ τὸν Χριστό. Πῶς γίνεται ὁμως αὐτό; Τὸ πρῶτο πράγμα εἶναι νὰ ἐρευνήσουμε, νὰ μάθουμε ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ πρόσωπο. Γι' αὐτὸ, στὴν ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς πολὺ βοηθᾷ ἡ μελέτη. Τόσο πολὺ, ποὺ οἱ πατέρες λένε, πῶς γιὰ τοὺς ἀρχάριους ἀνθρώπους ἡ μελέτη βοηθᾷ περισσότερο κι ἀπὸ τὴν προσευχὴ ἢ τουλάχιστον τὸ ἴδιο. Εἶναι πολὺ σημαντικό νὰ διαβάζουμε πνευματικὰ βιβλία, βίους τῶν ἀγίων, νὰ δοῦμε, πῶς αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἐρωτεύθηκαν τὸν Θεὸ καὶ ἀγωνίστηκαν στὴν ζωὴ τους, ὅπου κι ἂν βρίσκονταν, τὴ ζωὴ τους τὴν βάπτισαν μέσα σ' αὐτὴ τὴν πορεία τῆς σχέσης τους μὲ τὸν Θεό. Τότε ἀρχίζει καὶ ἡ διαδικασία τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἀρχίζει ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ παραμένουμε στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν τήρηση τῶν ἐντολῶν Του. Αὐτὲς οἱ ἐντολὲς δὲν εἶναι ἐντολὲς ἰδιοτροπίας ἀλλὰ εἶναι φάρμακα. Εἶναι ἡ θεραπευτικὴ ἀγωγή τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν ὁποία μόλις τηρήσει ὁ ἄνθρωπος, ἔχει ἀποτελέσματα. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος τηρεῖ τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, παράγεται ζῆλος, ὁ ὁποῖος εἶναι δύναμη, ποὺ δίνει στὸν ἄνθρωπο τὴν ἔλξη νὰ μπορέσει νὰ ἀγωνιστεῖ περισσότερο. Μόλις ἀρχίσει ἡ μείωση τῆς τήρησης τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀρχίζει καὶ ἡ ἐνέργεια νὰ πέφτει μέχρι ποὺ νὰ σβῆσει, νὰ σταματήσει δηλαδὴ ὁ πνευματικὸς ἀγῶνας. Ὁ Θεὸς στὴν ἀρχὴ δίνει δωρεὰν τὴ χάρι Του. Μόλις μπεῖ κάποιος στὴν Ἐκκλησία, ὅλα εἶναι εὐκόλα. Μελέτη βίων ἀγίων, συμμετοχὴ σὲ διάφορες ἀκολουθίες, τήρηση νηστειῶν, ὅλα γίνονται τόσο εὐκόλα. Ἀκολουθῶς, πρέπει νὰ ἀγωνισθεῖ ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ λάβει τὴ Χάρη αὐτή.

Ὁ Θεὸς λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἔγινε ἀληθινὸς ἄνθρωπος καὶ εἶναι ὁ σεσαρκωμένος Θεὸς Λόγος, ἀποτελεῖ τὸ πρότυπο καθενὸς ἀπὸ ἐμᾶς ἀλλὰ καὶ τὸ κέντρο τῆς ἀγάπης μας. Ἐμεῖς καλούμαστε νὰ ἔχουμε μία προσωπικὴ σχέση μαζί Του καὶ σ' αὐτὴ τὴν πορεία ξαναφτιάχνουμε τὸν συντετριμμένο ἑαυτό μας, ποὺ αὐτὸ ἔχει ὅπωςδήποτε ἓνα ἀποτέλεσμα: νὰ φτιαχτεῖ ξανὰ ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔσπασε ὁ διάβολος μέσα ἀπὸ τὴν πτώση. Μέσα στὴν Ἐκκλησία μ' ὅλη αὐτὴ τὴν θεραπευτικὴ ἀγωγή, πρέπει νὰ δοῦμε τὸ γεγονὸς τῆς θεραπείας μας, ποὺ εἶναι συγκεκριμένο καὶ ἔχει συγκεκριμένους καρπούς.

(ἀπόσπασμα ἀπομαγνητοφωνημένης ὁμιλίας)

Πηγή: agiazoni.gr